СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 103. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 4-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 103. Jersey City, N. J., Monday, May 4, 1936. THREE CENTS

ТИЖДЕНЬ МОЛОДІ

ОЛБАНІ. — Ґубернатор нюйорського стейту, Леман, видав проклямацію, в якій назначує тиждень від 2 до 9 травня „Тижнем молодих хлопців і дівчат". Від 1929 року, каже Леман, покинули школи більше як 12 міліонів молоді. Багато з них нині не мають ніякого заняття і не знають, що з собою робити.

На протязі цього тижня ґубернатор Леман радить усім людям і суспільним інституціям застановитися над тою поважною проблемою і знайти спосіб, якби тій молоді помогти знайти належне їй місце у суспільному житті.

УХВАЛЮЮТЬ ПІВ МІЛЯРДА НА ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес у Вашинґтоні ухвалив, 212 голосами проти 73, 531 міліонів долярів на будову нових воєнних кораблів. Конґресмен Маркантоні з Ню Йорку старався не допустити до цієї ухвали, мотивуючи це тим, що „через те Америка прямує до імперіялістичної війни". Та, не зважаючи на те, ухвала перейшла значною більшістю голосів.

ПАРАДА ПЕРШОГО ТРАВНЯ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Заходом комуністів і лівих соціялістів відбулася в Ню Йорку на площі Юніон Сквер парада Першого Травня. Як подає звіт поліції, у тій параді взяло участя біля 45,000 людей. Парада відбулася спокійно і крім кількох арештів за менші провини все закінчилося в порядку.

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ КОСМІЧНОЇ СИЛИ.

ВАШИНҐТОН. — Учені Інституту Карнеґія відкрили укриту в атомі нову космічну силу, яка є сорок разів сильніша від електричної сили і яка, на думку вчених, держить цілу вселенну вкупі. Без тієї сили, твердить учений д-р Туве, ціла вселена перемінилаcяб у хмару водневого ґазу.

ОБЛАВИ НА БАНДИТІВ.

НЮ ОРЛІЕНС. — В Ню Орліенс федеральні аґенти зловили небезпечного бандита Альвіна Карпіса, який удостоївся назви „Поблик Енемі Номбер 1". Облавою керував сам голова федеральних аґентів, Едґар Гувер з Вашинґтону. Крім Карпіса зловлено ще пятнацять інших бандитів.

КАНАДА ЗМЕНШУЄ МИТО НА АМЕРИКАНСЬКІ ПРОДУКТИ.

ОТАВА (Канада). — Канадійський уряд рішив зменшити мито на американські продукти, в перщій мірі на автомобілі, ґазоліну і фармерські машини. Тою знижкою уряд задумує збільшити товарообмін зі Злученими Державами, рахуючи на те, що коли Канада буде приймати більше продуктів від Америки, то Америка буде в силі прийняти також більше канадійських продуктів.

ТАВРУЮТЬ ЗА ПЕРЕДВИБОРЧІ НАДУЖИТТЯ.

БОФАЛО. — Посадника Бофала, Дж. Цімермана, потягнули перед суд за те, що він обіцяв ріжним політиканам посади, коли поможуть йому знову вийти посадником міста. Його лишили на волі за зложенням 5,000 долярів кавциї. Коли судові вдасться доказати йому вину, він буде в тій хвилі усунений з посадництва міста.

БУВШИЙ ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ МАЄ КЛОПІТ З ЖІНКАМИ.

НЮ ЙОРК.—Міський суд розглядав цими днями позов проти бувшого посадника Вокера, за незаплачення одному „сальонові краси" суми 555 долярів. Цей довг зробила його перша жінка, з якою він розвівся, взявши собі чепурну театральну акторку, Бетті Комптон. Вокер оборонявся проти цього довгу тим, що це видатки люксусові і що платити за один електричний масаж 10 долярів, як це робила перша пані Вокер, це розтратність.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ В ОБЛИЧЧІ ІНФЛЯЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Проєкт конґресменів Фрейзір і Лемке, щоб ухвалити нових три міліярди долярів на піддержку для фармерів, а саме на підмогу викуплювання фармерських морґеджів, має багато можливостей, щоби перейти в конґресі. Випуск нових трьох міліярдів, як предсказують фінансісти, готов обнизити вартість доляра, себто готов бути новим черговим кроком до інфляції.

ЖІНКИ ПРОТИ ВЧИТЕЛЬСЬКОЇ ПРИСЯГИ ВІРНОСТИ.

На зборах Краєвої Ліґи Виборниць у Синсинаті, Огайо, ухвалено резолюцію проти ухвалених у кількох стейтах законів про примусову присягу вчителів на вірність краєві. Резолюція каже, що того роду закон дає нагоду до злобного пояснювання законів, себто до несправедливого переслідування вчителів.

ТОРГОВЛЯ ЙОРДАНСЬКОЮ ВОДОЮ.

При обряді хрещення наймолодшого анґлійського принця, сина князя Кенту, вжито води з ріки Йордану. Одначе також звичайні смертельники в Анґлії мають змогу дістати правдиву йорданську воду. Одна лондонська фірма, що торгує церковними річами, продає теж йорданську воду, яку спроваджує у запечатаних фляшках із Палестини. Окремий документ ґарантує її оріґінальність. Торговля йорданською водою приносить неабиякий зиск, коли зважити, що одна її фляшка коштує в Лондоні пів фунта стерлінґів, хоча наповнення із самої ріки не коштує майже нічого і її імпорт вільний від мита. Одинокі кошти імпорту зводяться до ціни фляшки і коштів транспорту.

ПОЛІЦІЯ ВИМУШУВАЛА ЗІЗНАННЯ.

Окружний суд у Пинську на виїздовій сесії в Косові розглядав справу поліцаїв Боровського, Чесака і Боґданського, обвинувачених у вимушуванні зізнань. Розправа виказала вину поліцаїв і тому першого з них засуджено на 2 роки, а двох інших по рокові вязниці з пристосуванням амнестії.

ЖІНКА ЗА КОРОВУ.

Селянин Ґенко Каранов з Плевен (Болгарія) заскаржив до суду свого сусіда, домагаючися, щоби він забрав собі свою жінку, а віддав позовникові корову. Недавно між обома сусідами відбулася така заміна: Каранов дав сусідові корову, а дістав за те сусідову жінку. Але жінка сусіда не вміла як слід господарити і тому Каранов, невдоволений з неї, домагається тепер уневажнення заміни. Такі примітивні звичаї, як бачимо, панують ще сьогодні в Болгарії.

СЕНЗАЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ ПРОФ. ШТАЙНАХА.

Як повідомляє „Наес Вінер Журналь", відомому віденському вченому проф. Штайнахові удалося зладити гормон, що усуває сексуальні забурення у мужчин. Після інекції цього гормону вислід лікування виступає вже в другому тижні. При повторюванні інекції успіх тревае півтора року. Цей сензаційний успіх є завершенням експериментів, які від довшого часу ведено у фізіольоґічному відділі біольоґіного заведення віденської академії наук. Проф. Штайнах відомий досі із своїх лікувальних метод, що мають на меті відмолодити людський орґанізм. Нове його відкриття має неменше далекосягле значіння в науці медицини.

12 ГРУП ЛЮДЕЙ ЗВІЛЬНЕНИХ ВІД СЛУЖБИ НА ЛАВІ ПРИСЯЖНИХ.

На основі нового закона про службу на лавах присяжних суддів, ухваленого леґіслятурою стейту Ню Йорк, від цеї служби мають право звільнятися такі ґрупи: лікарі, адвокати, священики, жовніри й моряки, пожарники (публичні й добровільні), офіцири кораблів, активні жовніри національної ґвардії, бальсамарі, оптометристи і фармацевти (аптикарі).

АСЕКУРАЦІЙНІ ОШУКАНСТВА.

Перед окружним судом у Тернополі відбувся процес Владислава Кшечковського, бувшого асекураційного урядовця в Золочеві, що побрав асекураційне відшкодування в сумі 3,700 зл. і 2,460 зл. за фікційні пожежі в Красносільцях і Чишках. Разом з ним засіли на лаві обвинувачених Ольга Пештакова, приятелька Кшечковського, що помагала йому в ошуканстві, та Ян Поляк, бувший асекураційний урядовець з Тернополя, що хотів побрати асекураційне відшкодування за фікційну пожежу у Веселівці, одначе цього наміру не виконав. Кшечковського засуджено на 3 і пів року вязниці, Пештакову на 2 роки, а Поляка на 6 місяців, усіх з утратою громадянських прав.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД БАНДИТІВ НА ПАРОХІЮ.

Щораз частіше стрічаємо тепер вістки про жахливі та водночас дуже сміливі бандитські напади в Польщі. Цими днями 6 узброєних бандитів напали на парохію в Кримках, в опатовськім повіті. Бандити стероризували священика Реміщевського і всіх присутніх на парохії та зрабували 600 зл. готівкою, три щадничі книжечки на загальну суму 3,000 зл. і ріжні дорогі речі. Цей напад виконали бандити біля год. 21. Бандити втекли.

УЧАТЬСЯ, ЯК РОБИТИ ГАРАКІРІ.

Як відомо, ґаракірі є в Японії традиційним способом самогубства. (Воно полягає на тому, що самогубець впихає собі ніж у живіт). Коли японець бажає зійти з того світа, то може це зробити тільки при помочі ґаракірі, бо всякий інший спосіб не є — по думці японців — гідний правдивого сина країни сходячого сонця.

Але не кожний знає, як правильно виконувати ґаракірі. До того при виконуванні ґаракірі обовязує ще окремий церемоніял. Японські ґазети — на марґінесі останніх подій у Токіо — з гордістю підкреслюють, що всі старшини, які в цих памятних днях поповнили ґаракірі, зробили це як слід, згідно з всілякими правилами.

У школах і старшинських клюбах у Токіо відбуваються реґулярні виклади про ґаракірі, його традицію й техніку виконання. Ґаракірі є серед японських старшин таким самим почесним актом, як у деяких европейських старшинських корпусів револьвер.

БУДЖЕТ АНҐЛІЙСЬКОЇ КОНТРРОЗВІДКИ.

Буджет анґлійської контррозвідки, що досі доходив річно до 180,000 фунтів стерлінґів, побільшено цими днями до 250,000 фунтів. Анґлійські часописи пишуть, що цей побільшений буджет ще замалий, коли візьметься під увагу, що тут іде про працю, звязану дуже тісно з обороною Великої Британії.

СТРІЛЯНИНА В КІНІ.

В однім з найбільших кін в Каїрі дійшло до великої авантури. В кіні висвітлювали вперше фільму з картинами з Мекки і Медини. Коли магометани побачили памятки по Магометі на екрані, витягнули револьвери і почали стріляти до екрану. Висвітлювання фільми перервали. Кіновий оператор помер у шпиталі, дві особи і три кінові службовики вмирають.

НАПАД НА АДВОКАТА.

На адвоката д-ра Степана Булика в Сколім, як він із жінкою вертався до своєї хати, напали два чоловіки та вдарили його двічі в голову. Д-р Булак здогадується, що то були особи, проти яких він веде судові справи. Поліція веде слідство.

ТКАЧ-ФІЛЬОЛЬОҐ.

Анґлійська преса помістила недавно розмову з одним шкотським ткачем, який крім того, що розуміється як слід на своїм ремеслі, є ще й визначним знавцем клясичної літератури. Цікаве теж те, що не тільки сам ткач, але й ціла його сімя знає досконало грецьку мову та латинську і розчитується в творах Гомера, Овідія та інших старинних клясиків. Ученого ткача відвідували вже кількакратно професори анґлійських університетів, розмовляючи з ним тільки по латински.

ФОТОҐРАФУЮТЬ НЕБО.

Двацять два найвизначніші астрономи працюють над небуденною працею: фотоґрафують небо! Ці вчені піднялись одної з найбільших астрономічних праць біжучого століття. Підчас останнього конґресу астрономів поділено небо на 11,000 частин, які поручено сфотоґрафувати поодиноким ученим. Тепер є вже 7,800 фотоґрафій.

Це праця дуже тяжка. Астрономи є залежні від астрономічних умовин, а зроблені світлини не завжди вдаються. На фотоґрафічній плиті є увіковічнені навіть такі звізди, що їх навіть при помочі найсильніших телескопів не можна доглянути. Одначе їх світло ділає на фотоґрафічну плиту.

За ніч можна зробити тільки одну фотоґрафію. Після закінчення цеї ґіґантичної праці всі фотоґрафії будуть скомплетовані й переховані в якомусь астрономічному музею.

Як відомо, земля разом зі всіми небесними тілами знаходиться в постійнім русі. Ці зміни впродовж цілих століть є майже неслідні. Щойно після кількох тисяч літ, при найближчому фотоґрафуванні неба, покажеться, які зайшли зміни на небі.

АПЕЛЯЦІЙНИЙ ПРИСУД У СПРАВІ ВБИВСТВА МІНІСТРА ПЕРАЦЬКОГО

ВАРШАВА (Польща). — Польська Аґенція Телеґрафічна подає, що відбулась апеляційна розправа з приводу відклику проти засуду української молоді за вбивство польського місістра Перацького. Апеляційний суд зменшив кару тільки трьом засудженим, а це: Чорнієві з 7 років на 2, Зарицькій з 8 на 4 і Ракові з 7 на 4.

В мотивах трибунал подав, що всім іншим були вимірені кари справедливо, бо доказано, що вони ділали на шкоду польської держави і спричиняли заколот у державі. А суд, як сказано в мотивах, має сповнити важкий обовязок і дбати про порядок.

Трьом засудженим зменшено кару тому, що, як подає трибунал, їх участь у замаху на міністра Перацького була незначна.

Польська преса про Лебедя і Гнатківську.

Варшавська преса розписується про те, що Лебедь і Гнатківська заявили, що хочуть подружитися. Преса вважає це великою сензацією, бо Лебедь, що був засуджений на смерть, має тепер по амнестії остатися ціле життя в тюрмі, а Гнатківська — довгі літа. Преса подає, що обидвоє були заручені, коли підготовляли замах на Перацького, а тепер хочуть надати тим заручинам „правний вираз".

ЩЕ ПРО СМЕРТЬ Д-РА АМЕНДЕ.

ЛЬВІВ. — Українська преса, подаючи сумну вістку про смерть д-ра Евальда Аменде, основника і ґенерального секретаря конґресу національних меншин, пише:

Вістка про смерть д-ра Аменде болюче вразить чимало українських діячів, які мали нагоду особисто стрінутися з тим молодим, повним життя й енерґії дослідником національних справ і борцем за національні права недержавних народів та національних меншин. Д-р Аменде належав до тих чужинців, які найкраще орієнтувались у цілості української проблеми і в характері проблеми українців у Польщі, Румунії й Чехословаччині. Знав він і постійно студіював ці справи не тільки теоретично, але й практично, відвідуючи всі центри українського життя. Був теж кількакратно у Львові.

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ" НА РАДІО.

ЛЬВІВ. — Українська преса подала, що в пятницю, 17-го квітня, Польське Радіо мало передати через всі свої стації в Польщі найпопулярнішу українську оперу „Запорожець за Дунаєм". В ролі Одарки мала виступити відома оперова співачка Марія Сокіл. Музичним провідником цілої авдиції мав бути Антін Рудницький.

Це є перша того роду авдиція, що її мало передати Польське Радіо.

ТЕНКИ І ЛІТАКИ — МОСКОВСЬКА ПАРАДА.

МОСКВА (Росія). — Як минулими літами, так і цього року першотравнева парада мала характер маніфестації військової сили Совєтів. Особливу увагу звертали на себе нові бомбові літаки, що літали в повітрі в товаристві яких 750 літаків. А надолі посувалися вулицями Москви тенки, яких була коло 300.

ВСІ В ПОХОДІ — В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Не тільки в столиці Німеччини, але й у цілім краю відбулися величаві маніфестації націстичної сили, які влаштовано з нагоди свята Перщого Травня. В походах взяло участь усе населення. Йшли старі й молоді, жінки і чоловіки, банкирі й промовці разом з робітниками й урядовцями.

ҐІТЛЄР ПРО ПОЛОЖЕННЯ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — У своїй бесіді, виголошеній на святі Перщого Травня, Ґітлєр зазначив, що німецький нарід криє в собі надзвичайні таланти і надзвичайну енерґію, яких не має де збути, бо скуплений на малім клаптику землі й не має навіть сирівців, потрібних для його промислового розвою.

Як розвязати цю проблему?

Цеї важкої проблеми одиниця не розвяже, казав Ґітлєр. Але може її розвязати сціплена й здисциплінована 60-міліонова німецька нація. Одиниця може попасти в розпуку, коли возьметься розвязувати цю проблему, але ніколи нація. Як одиниця — ми слабі, казав Ґітлєр; як обєднана нація — непоборні. Одиниця може бути сильна тільки тоді, як вона підобє під себе всіх інших. Тільки дурень може думати, що може побідити і найспосібніший ґенерал без армії. І політичний лідер, якщо хоче багато осягнути, мусить мати за собою зорґанізоване й обєднане суспільство. Інакше не поможе йому ніяка ґеніяльність і він нічого не осягне. Ті останні слова були звернені, як кажуть, проти д-ра Шахта, що хотів би бути фінансовим диктатором, не маючи за собою загального поперття.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯКОЇ ВДЯЧНОСТИ!

Члени 13 відділів Українського Народного Союзу, що їх екзекутивний комітет Українського Народного Союзу наділив допомогою у їх нещастю через повінь, присилають тепер до головної канцелярії подяки за цю допомогу.

Пробиває з тих листів цілком зрозуміла вдячність навіщеної лихом людини, що їй у нещастю подали руку.

Вдячність ця тим більше зрозуміла, що вона відноситься до нещастя. зовсім незавиненого, нещастя великого й живлового, якого не можна передбачити, перед яким не можна схоронитися.

Вдячність ця не понижає, бо допомога є явищем винятковим, а не правильним способом прожитку.

Накінець, що найважніше, вдячність за допомогу з Українського Народного Союзу не понижає, бо ця допомога дана була членам Українського Народного Союзу з каси Українського Народного Союзу, себто з грошей, які зложили самі таки члени Українського Народного Союзу. Іншими словами, як запоможені члени є вдячні Українському Народному Союзові, то вони властиво є вдячні собі самим, за те, що мали настільки обачности, що збудували цю організацію, зібрали великі фонди, з яких може прийти допомога на випадок такого нещастя.

Це ніяке басування, а факт, з якого виходять поважні консеквенції. Коли справжньою добродійкою у великім живловім нещасті була для членів Українського Народного Союзу організація і її каса, то з цього виходить ясно, що справжню вдячність за допомогу, дану Українським Народним Союзом у повені, покаже той, хто не обмежиться до заяв вдячности на словах. Слова вдячности говорити легко; їх можуть висказувати навіть ті, що ніякої вдячности не почувають. Щирість своїх почувань вдячности треба зазначити ділом коло скріплення організації, коло приєднання для неї нових членів.

Батько-Союз не сумнівається, що висказані почування вдячности щирі. Видно це хочби з листів запоможених членів. „Взиваємо всіх українців вступати в члени Союза", — пишуть члени з одного відділу. "This financial help has been greatly appreciated and will never be forgotten" — пише по англійськи секретар іншого відділу. Отже серед членів Союзу є свідомість, що вдячність має проявитися зеднюванням нових членів. Треба лише цю свідомість перевести в діло. Члени Українського Народного Союзу відомі з того, що вони це вміють. Вони не заведуть Батька-Союзу тепер, коли Батько-Союз зробив свій обовязок.

О. Сновида.

З ТОЇ СТОРОНИ ГРЕБЛІ

Зрідка вириваеться з совєтського пекла та чи інша особа. Допливає до цього берега і часописи приносять її оповідання.

Одно з таких подаємо в скороченні тут. Той, що вратувався звідти, є інжинір з фаху. На питання, як відноситься людність до совєтського режиму, без надуми відповідає: **рішучо неґативно.**

Розмовник був в Україні, на Сибірі, над Волгою. Робітники трохи стриманіші, селяни — отвертіші. Але всі оповідають тесаме і дихають тоюсамою ненавистю. Положення робітників у містах погіршилося значно відтоді, коли скасовано картки на хліб. Робітники — це юрба зголоднілих, обдертих людей, яких одною думкою є: якби щось попоїсти, якби дістати кусник хліба. Забави теж є. І театри дійсно повні, але не робітниками, лише совєтськими бюрократами.

Пересічний інтелігент, хоч і дістає від 150 до 300 карбованців на місяць, то за них можна вести лише півголодове життя. Всі шукають додаткової праці. Журналісти й автори взагалі можуть заробляти багато, але мусять стати „їхніми" людьми, себто визбутися всякої своєї думки, продатися.

Селяни зачали вже трохи думати. Індивідуальники і колгоспники — всі прихильники приватної власности. Ненавидять накинутий терором соціялістичний лад і мають одно прагнення: мати власний кусник ґрунту. Совєтський декрет про віддачу землі колгоспам у „вічне володіння" не зробив на село жадного враження. Це їм зовсім непотрібне.

Багато людей чекають війни з затаєною надією, що вона поможе скинути совєтський режим. Уряд добре поінформований про ці настрої і тому такий пацифістичний.

Іде русифікація. Урядник якоїсь „самостійної республіки" в совєтській „федерації", який заявив би стороні, що не розуміє по російськи, нараз зив би себе на... розмову з ҐПУ. Правда, влада видає ріжними мовами журнали, книжки. Але у всіх мовах те саме: „велика совєтська країна, великий Сталін"...

Сталін є абсолютний диктатор. Усі достойники коло нього це безвільні люди, з якими він може зробити, що йому подобається.

„Пятилєтка" і будова промислових ґіґантів ні трохи не змінюють неґативного відношення до влади. Всі бачать, що ця будова йде коштом позбавлення населення останнього шматка хліба. І тому ці „достіження" совєтської влади тільки збільшують злобу і ненависть до режиму. Всі тото свідомі, що населення опинилося в положенні фараонових рабів, що будують піраміди.

Щодо молоді, то неправда, що вона ідентифікує себе з владою. Навпаки, серед неї, як і серед інших верств людности, тесаме розріжнення на „ми" і „вони". Неслушно твердити, що молодь не знає передреволюційної Росії, отже не може порівнювати з нею своєї теперішньої біди. Вона читає стару літературу і з неї чудово орієнтується, що зробила з їх країною совєтська влада. Напр. у 1932—33 р. був сильний голод. Люди вмирали масово, були випадки людоїдства. Але влада заборонила про це писати, навіть голосно говорити. Але з творів Толстого, Короленка молодь знає, що голод бував і перед революцією, але тоді „зненавиджений царський режим" позволяв писати про це, організувати приватну допомогу голодуючим і навіть критикувати зарядження влади, як це було напр. у 1891 році. Не значить це, що вони хотіли би повороту старого, ні, цього ніхто собі не бажає. Перше, чого прагне людність, це свобода. Щоби було вільно писати і говорити; щоб селянин і робітник не були прикріплені до села, до колгоспу, до фабрики; щоб не було примусових робіт. Розмовник додав: він є з діда прадіда робітник, за Совєтів став інжиніром, але не витримав тої атмосфери і втік, щоб дихати повітрям свободи... Як за царату, свобода це гасло, під яким піде і тепер нова революція, бо упадку режиму прагнуть рішучо всі, крім бюрократичної верхівки партії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Д-р Кирило Трильовський.

ПРО БОЛГАР

Болгари — це південно-східній словянський народ, котрий числить біля 6,200,000 душ (отже приблизно стільки, скільки українців живе у польській републиці) і живе на Балканськім півострові. Переважна часть болгар живе в болгарській державі, котра є конституційною монархією, обіймає 103,000 квадр. кільометрів з 5,500,000 мешканців. Крім того жувуть вони ще в Добруджі (частина Румунії), східних окраїнах Сербії та північно-східній Греції (Македонії). Один міліон припадає на македонців, котрих одні вважають за болгар, другі за самостійний нарід. Багато болгар живуть розсіяні по Бесарабії та полудневій Великій Україні. Заходили вони також донедавна до Східньої Галичини, де займалися городництвом. З цього вони загально знані і живе між ними немало світлих людей, котрі живлять себе переважно яринами (картоплею і т. д.) і квасним молоком, переважно — як кажуть коло Коломиї — „прєтаним", то є звареним солодким, а потім доперва скислим.

Словяни зараз по своїм приході за Дунай в V століттю залили ввесь Балкан, а його мешканців, траків, ілірійців, греків і східних романів, або виперли на окраїни, або засиміловали. З кінцем VII-го століття перекочувала з Волги на східній Балкан невелика тюркська орда болгар. Вони потонула майже вся безслідно в словянськім морі, хоч завоювала словянські племена, створила з них політичну та економічну організацію і навіть надала їм свое імя.

Болгарська держава стає з початком IX-го століття, за хана Крума (802—814) дуже могутня та сягає від Дунаю під сам Царгород, від Чорного моря по Адріятик. Князь Борис приняв 864 р. по Христі з політичних оглядів християнську віру та імя Михайло.

Він вів переговори з папою Миколою І-шим, а коли вони розбилися — підчинив себе царгородському патріярхові. Його син Симеон був великим вождом і вченим. Він поборов інші сусідні балканські народи — приняв титул царя Болгарії і греків, його влада розтягалася на Тракію, Македонію, Тесалію, Епір та Альбанію, а Візантія та Сербія платили йому гарач.

Знаємо вже, що з початком IX-го століття греки (Візантія) здобули цілу Болгарію і що визволили її зпід того панування доперва в 1186 році браття Асан, Петро та Йоганиця, і стали на її чолі. Всі вони були по черзі болгарськими царями.

Ця, так звана болгарська „Третя Держава" зі столицею Тірновом прийшла до великого розквіту, але потім розвалилася внаслідок боротьби за престіл та воєн з сербами, мадярами, татарами та з Візантією.

Турецький султан Мурад І. примусив 1366 р. останнього володаря на тірновім престолі платити йому гарач, а по битві на Косовім полі 1389 р., в котрій Турки розгромили сербів, стала і Болгарія турецькою провінцією.

Так розпочалась **500-літня турецька неволя**, котра була для болгар незвичайно тяжка. Їх аристократію (больярів) потурчено, а церкву віддано під управу грекам, котрих мова запанувала в церкві і в школі.

Так отже терпів болгарський нарід під подвійним ярмом: турецьким і грецьким. Національне життя було майже вповні придушене.

Болгари були в турецькій державі лише клясою раїв, пониженних селян. Рая не мав права носити яскравих, зокрема зелених убрань або їздити на білім і гарнім коні. У турецьке місто не мав рая права вїжджати верхом на коні. Він мусів вже здалека перед містом злізти з коня та вести його за уздечку. Зокрема не смів його кінь бути кований так, щоби від підків сипалися іскри. В противнім випадку — коня забирали, а їздець ішов до темниці. Коли він стрінув на дорозі турка — то мусів злізти з коня, ставати просто та переїжджаючому чи переходячому туркові чемно поклонитися. Турок-яга міг свому раї відобрати, що хотів. Бити або й убити раю не вважали за гріх або злочин. Адже він невірний „джавр"!

Підчас судових слідств уживали турки неймовірних тортур: забивано чоловікові тріски під нігті, смаровано голого смолою та ставлено поміж два вогні, або закопувано по шию в землю і так держано його на соняшній спеці. Найстрашнішою карою було наволікання живцем на паль, на котрім людина нераз два-три дні мучилася.

Подорожній Люсінян бачив підчас своєї подорожі через Туреччину в 1787 р. на одній горбі чотири людські тіла, що сторчали на палях уже 14 днів. Поміж Адріянополем і Мустафою бачив він також на горбі два людські тіла на палях. Від турків перейшов той спосіб кари смерти до москалів та поляків. І так король Ян Собіський пише до своєї жінки Марисеньки, вертаючись по розгромі турків під Віднем у 1683 р. через Угорщину домів, що казав одного жовніра на паль насадити.

Славний польський письменник **Г. Сенкевич** описує в повісті „Пан Володийовський" з великою садистичною насолодою набивання чоловіка на паль. Великими аматорами саджения на паль були московський цар **Петро І.** (побідник Мазепи) та його головний посіпака Меншіков. Цей останній по вирізанню Батурина посадив багацько українських козаків на паль, а другий царський генерал робив це саме з Січовиками по першім збуренню Січи в 1709 р.

А на таке були заражені зпоміж болгар передовсім так звані „**гайдуки**" — то є повстанці, котрі, видячи звірства турків — гуртувалися під проводом „**воєводи**" в громади по 20 до 30 людей, ховалися в горах і звідти нападали вночі на найбільше звірських турків та їх убивали. За це турки мстилися часто в цей спосіб, що села, звідки походили гайдуки, палили, а мешканців продавали яко невільників до Малої Азії. Турецьке святе письмо „Коран" заказує знущатися над жінками. Колиж турки хотіли дохати добре якійсь патріотці болгарці, то натягали на неї широкі циганські штани, всаджували в них дикого кота, штани добре вгорі і вдолині завязували, а потім били через штани кота добре буком. Кіт, доведений до божевілля, роздирав і розшарпував на шматки тіло бідної болгарки.

Багатші болгари, що хотіли задержати своє майно, мусіли приймати магомеданську віру і такі зрадники ставали часто найбільшими ворогами народу, з котрого вийшли.

Щож дивного, що лише у неосвіченим біднім селянстві жило ще національне почуття і ненависть до ворогів. І власне до цих останків національного почуття навязали свою роботу з кінцем XVIII. століття болгарські патріоти, котрі в популярних, народньою мовою писаних книжках, ширили між народом знання давної, славної бувальщини. В цей спосіб отже зістало і у болгар защіплене бажання визволитися з чужого ярма. Їх очи — так, як і інших християнських балканських народів — звернулися з надією на могутню „словянську і православну Росію". Коли отже в 1806 р. вибухла нова російсько-турецька війна, то і болгари, подібно як серби, підняли повстання проти турків. Однакож мировий договір між Росією і Туреччиною в 1812 р. в Букарешті знищив усі надії болгарського народу. Коли отже 1821 року вибухло грецьке повстання, і і багато македонських болгар боролося під грецькими хоругвами. Турки люто мстились за це на греках, так, що багато болгар виемігрували в чужину. Коли вибухла знов у 1828 р. російсько-турецька війна, а генерал Дібич дійшов аж до Адріянополя, тоді знов збудилася у пригнетеному болгарському народі нова жадоба вибороти собі власну державу. Та і тоді не прийшла ще відповідна пора до цього. Мамарчов, проводир болгарських добровольців, що боролись по стороні москалів, вїхав торжественно у Тірново, давній коронаційний город болгарських царів, а нарід болгарський витав його з величезним одушевленням.

(Дальше буде).

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

Передрук заборонюється! — Авторські права застережені.

64

— Ооо!... — многозначуче кивае головою сусід, не розуміючи навіть, що той має на думці.

— Тото кожний ади, що був заклятим мадяром, тепер став русским.

— Айно, айно, — кивае лисиною сусід, від чого аж зайчик по стелі, ніби від дзеркала бігае.

— Бо, — продовжує Хомишин, — прийде час... — і тут зовсім нахилився до вуха сусіда.

— Та набезівно... — моргае очима сусід.

— Бож „ці" не видержать...

— Де там..

Сусіди ніколи не мали в таких справах двох думок, хіба що в смаку пива. Один упевняє, що найкраще окоцімське, другий — подгорянське. Так і пили. Хомишин смакував своє окоцімське, натомісць сусід з насолодою тягнув підгорянське, хоч те і друге, химерний коршмар наливав їм з одної бочки.

Спомини пливуть далі. Пригадую Івана Щутку. Його „маржинка" ходить тепер по полонині Григорівка. Коли виходить з бербеницями по молоко, завжди пройдеться здовж окопів і, притримуючи правою рукою „піпу"; похитує головою:

— Айно. Билисі...

І підходить до пограничного білого каміню, сідає на нім і очі звертає на схід. Там безконечно далеко хвилює горами земля, по полонинах пасеться маржина, бряжчать тарахкала й чути здалека трембіту. Довгою стрічкою здовж гірського гребеня, через Григорівку, Кукул і аж на Говерлю, біжать граничні, білі палі. Щутка дивиться й міркує. Що міркує Щутка — сказати тяжко, але насуплені брови, дубовий, гіркий погляд, глибокі зморщки коло широких уст — служать гуцулові ознакою гніву. Це особливий гнів. Гнів, що набирається роками, десятиліттями й довго може вдержатися від вибуху. Колиж вибухне, навіть горам моторошно стане. Щутка жує піпу й міркує. На полонині поміж поплутаними іржавими колючими дротами спокійно ходять до всього байдужі корівки. Де-не-де маячать могили. Чорні їх хрести опускають у зневірю рамена, написи вилиняли й імена, що таїлися в них, відійшли в небуття.

Малий Тулайдан, брат Гната, сидить під колибою й награє, замісць коломийки, бурхливого гопака. Ця річ йому неймовірно подобається, а навчився її від пастухів із Космача. На крисані в нього забруджена й вилиняла стрічка з жовтої й синьої барви, а в колибі над місцем, де спить, висить закопчена до непізнання картинка. Придивившися добре, можна розпізнати риси Тараса Шевченка. Пучечок свіжих квітів теліпається на гвіздку картини.

Одного разу в Ужгороді зустрів Артура Шульмана. Пяниця й живе на „хлібах" у якоїсь сімдесятилітньої красуні „довіреним". Скрізь і всюди вицокуючи по - військовому закаблуками, рекомендується: — капітен.

Зовсім що іншого Браш, що його життьова хвиля прибила також до столиці цієї країни. Великою проблемою була для нього його народність, що її міняв тільки тричі. Тепер зістановився на державній. І вигідніше й поважніше. Він добре одружився, неймовірно збільшив свою ширину, дістав місце воротаря в міській, „з місцевою мовою навчання" ґімназії, дочекався парочку пухкеньких, з ямочками на щічках і підборіддю, близнючків і тероризує державною мовою директора й увесь педагогічний персонал. Директор у розпачі, професори розводять руками й говорять „по-місцевому", приклавши до уст пальця. Страшне й безнадійне становище...

Думи мої перебиває доктор Сталь. Підсовується до мене зо своєю мапою й починає вияснити мудрі проекти своїх прийдучих підприємств. Слухаю, підтакую. По часі закортіло пройтися, встав і йду до лісу.

— Куди? — питає Кіті. Чорні її очі мякі, мов шовк і теплі, мов відблиск сонця.

— Пройдуся, — кажу. Надто привабливий вечір.

Пішов. Вода гати відбиває зелені тіни дерев, контури гори й барву західного рожевого сонця. Де-не-де на її дзеркальній поверхні, зявляються й швидко розбіваються до берегів концентричні круги. Це рибки випливають і цілують повітря.

Піднявся до лісу. Схил гори вкрито густою верствою мягкого моху. Напружено, але спокійно стоять стрункі ялиці. Їх верхи сміються ще сонцем, що владно осідлало Чорну Клеву. Хруснула десь гілка, крикнув ґотур, зпід вивертня зірвалася й пострибала догори серна.

Забута зруйнована колиба. Дилі, що з них зложені її стіни, погнили, обросли мохом і маленькими деревцями. Це рештки війни. Тут стояв якийсь штаб.

Зупинився. Абсолютна тиша. Робиться моторошно.

Злободенні справи й цілий біг нашого буття на хвильку тратить свою привабу. Думи краютъ час і простір, перевертають камяні сторінки минувшини й зазирають туди, де писано все літерами крови й вогню.

Очіж шлють гляд за глядом до шпилів гір, що вгрузли в саме нутро планети й лежать ось, ніби забуті на бойовищі шоломи якихсь велитенських воїнів. У хмарах, у стрільній блакиті грузнуть маєстатично їх верховища. На них ліг знак сонця, круглий, урваний, а над ними золотом кутий троякий знак сильних, знак вічно бажаючих перемоги.

Перед ним — ген до стіп соняшного трону, того місця, де воно благословляє день, хильнувся й свавільно розлігся навкруги лудяний сонцем простір. Там, на його ланах, у хвалдах його габи, у хвилях розкоту — степу, пралісу, моря родилось і приняло металеву твердість якесь особливе слово... І проникло воно в глибини, у весочі, відпяло далечінь, загорілось у буревії душ і сердець небувалим полумям, досягло камяних гірських уст.

І встали гори й промовили.

І вже, здавалось, століття — десятки сивих, сивих століть царювала тут велика тиша, що сторожко вслухалась у безконечні колискові пісні струнких смерек... І, здавалось, усі руки, всі уста, всі серця гірського племени — це камінь, це ґраніт безмовний, безбарвний, холодний... Здавалось очі його заляті склом, що на ньому стояла роса вічних туманів, що ніколи, ніколи не міняли своеї жорстоко-безнадійної барви.

Але слово, що громом, стогоном вирвалося з камяного нутра потужних велетнів, нараз стрясає самі основи царства вікового спокою. Здрігнулась і жадібно затріпотала сама земля. Вона уздріла свого Творця в безмежних висотах неба, що дихав зливою сонця, надхнений страшною силою чину. Вона ожила.

1932—33. Ясіня—Прага.

(Кінець).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ СПРАВДІ?

У конгресі дебатують тепер над проєктом нового податкового закона, що має завести податки на високі приходи.

Багачі негайно кинулися боронитись перед цими податками. Кажуть, що через ці високі податки потерплять ріжні благородні інституції, бо, мовляв, багачі перестануть давати добродійні жертви на такі встанови.

Майже в той самий час вийшла книжка „Багатство й культура", у котрій автор, д-р Е. С. Линдемен, каже, що при смерті багачі в Америці лишають на публичні цілі не більше як 6% свого маєтку, а решту віддають своїй родині й своїм приятелям.

Отже, як каже приповідка: украв гуску, а гуся дав на боже.

ЦИВІЛІЗУЮТЬ.

Підчас своєї промови на святі 2,689-ліття заложення Риму Мусоліні говорив, що Італія має цивілізаційну місію в Африці.

„Місія" значить тут післанництво, завдання.

Про „цивілізаційну місію" на Україні говорять нам часто поляки й москалі, а останніми часами чехи й румуни. Видно, що щоб когось цивілізувати, не треба зовсім мати вищої цивілізації.

ЧИ НЕ ВАЖНЕ?

Йосиф Ґрашек, майор старої австрійської армії та провідник леґітимістів, що плянують поворот архикнязя Оттона Габсбурґа на престол в Австрії, говорив оноді на публичних зборах леґітимістів про тяжке положення родини Оттона. Він говорив про власні спостереження в замку Штенокерзель у Бельгії, де живе Отто.

„Підчас моїх відвидин у цісарської родини", говорив він, „я довідався, що мясо там бачать на столі досить рідко. Я був на богослуженню в замковій каплиці і бачив у черевику одної архикняжни діру величини двох шілінгів".

Що саме значить слово „рідко" у донесенню про мясо на столі архикняжа? Чи це значить, що архикнязь їсть мясо так рідко, як їли українські селяни за панування Габсбурґів у Галичині?

Може хтось скаже: як можна порівнювати мясо на столі українського селянина з мясом на столі архикняжа? Чи справді не можна? Чи справді брак мяса важний тільки тоді, як без мяса обходиться архикнязь? Чи справді діра в черевику архикняжни важніша ніж те, що селянка зовсім обходиться без чобіт?

ЗМІНЯЄТЬСЯ ПОПИТ НА НОВИНКИ?

На зборах американських газетних видавців, що відбулися недавно в Ню Йорку, крім опіній говорено теж багато фактів.

Стверджено між іншим, що останніми часами читачі американських газет по менших оселах домагаються вже від газет не тільки місцевих вісток, але щораз більше краєвих вісток, головно вісток зо столиці краю.

Якщо це правда, то це можна тільки привитати. Маймо надію, що скінчилися вже часи, що сільські ґазети Америки писали тільки новинки про те, в кого була „кард парті", а в кого поправлено стодолу та в кого відтілилася корова.

Як почитають так вістки з цілого краю кілька літ, то може дечого навчаться.

БРАТЕРСЬКА ЛЮБОВ?

З нюйорської стейтової тюрми звільнено 23-літнього Сальватора Санґедольчія, котрого недавно засуджено на 15—30 літ вязниці за участь у бандитськім нападі. Судья переконався, що Сальватор Санґедольчі не брав участи в нападі, хоч до такої участи признався. Участь у нападі брав його брат, Альфред, а Сальваторе признався до участи на просьбу матери, щоб ратувати молодшого брата від тюрми.

Звільняючи Сальватора з тюрми, судья підчеркнув диву посвяту брата за брата.

Можливо, що з боку брата це гарно, хоч і в це можна сумніватися, чи добре це для брата, коли він викручується від наслідків свого вчинку чужим коштом. Одначе що це за матір, що вимагає такої посвяти від свого сина?

Нагадується мачуха Тараса Шевченка, що винувала Тараса за крадіж грошей, котрі украв її синок, злодійкуватий Степанко.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД ДНЕМ МАТЕРИ.

Вже недовгий час, бо лиш один тиждень ділить нас від дня, коли то цілий культурний світ похилить свої голови перед людиною, якій на імя **Мати**. — Цей гарний звичай починає щораз більше поширюватись поміж народами світа, як також і між українцями. Здаємо собі добре справу з того, яке важне становище займає серед людства мати. Розуміємо добре, яку велику ролю в розвитку народів грає ця тиха, повна посвяти людина, мати. Не зашкодить пригадуватися особливо нам, українцям, як поневоленій нації над долею тої матери та над її тяжким, а може й гірким життям Ніхто мабуть не заперечить, що мати є тою, яка видає ґеніїв світа, яка видала тих, які вже перед віками трясли цілим світом і трясуть ним до нині. Від найбільшого володаря аж до найнужденнішого жебрака, всі вони були лиш дітьми — матери. Від тої матери залежить доля не лиш одиниць, але цілої нації, цілого людства. Видавалось би нам неприроднім, якби спорохнавіла і зівяла груша зродила гарні і здорові овочі. Ще більш неприроднім булоб, колиб нездорова морально і фізично мати приводила на світ здорові і спосібні діти. А памятаймо, що нам так дуже потрібно здорових, морально й фізично, українців. Потрібно їх нам не лиш щодо числа, але і щодо якости. Один добрий воїн значить далеко більше на полі бою ніж тисяча злих. Тому нам, українцям, треба трохи більше звернути увагу на матір та на її життя.

Скільки то наших матерей працює тяжко при чищенню офісових будинків, тоді, коли їхні діти лишені на ласку вулиці. І потім дивуємось, що наша молодь відчужується від нас і навіть не знає, хто вона. Часто-густо звалюємо за це вину на матір. А чи справедливо? Чи застановлялись ми коли ближче над положенням тої матери? З жалем треба ствердити, що є таких багато між нами, які багато говорять про молодь; а як ця молодь стає пропащою для нас, то ми тоді бачимо лиш родичів, а докладніше маму, яка поносить моральну відповідальність. А не бачимо, чи не хочемо бачити, що через відчужування нашої молоді, тратить на тім ціла українська суспільність. Вимагаємо від матерей добре і свідомо виховувати дітей, а чи хто з видніших наших людей завдав собі хоч трошки труду, щоб тій матері вказати хочби загальне, як ту молодь виховувати? Заледви чи застановився хто, що мати ця, що має виховувати солідарних членів родини і суспільности, часто-густо і сама несвідома. Хай найближчий день Матери, день 10-го травня 1936, буде зворотною точкою для нас до більшої праці над усвідомленням матерей, а через неї і молоді. Вкінці не забуваймо, що матір ця не раз живе в незавидних обставинах. потребує хоч раз на рік відпочинку, потребує хоч раз на рік подумати про себе. Не забуваймо, що матір ця є також людиною і як такій признаймо їй право хоч один день у цілім році мати лиш для себе. Тому ви, діти, і ти, батьку, котрі найкраще знаєте працю матери, повинні подбати, щоб та мати провела той один день без клопоту і журби про завтра. Як гарно булоб, колиб українські батьки і діти постаралися, щоб їх мати в той її день, 10. травня, виїхала десь за місто трохи дальше від великоміського гамору і крику, який часом нерви розриває.

Підприємство „Сурма" влаштовує з нагоди Свята Матери прогульку босами до Таннерсвіл у Пенсилвенії, а опісля з поворотом до Делавер у Ню Джерзі. Що за чудова думка! Тепер на самім початку весни кожда мабуть з нас бажалаб виїхати на свіжий воздух і там під впливом весняних промінів сонця провести разом з іншими матерями цей присвячений їй день.

Марія Демидчук,
Бруклин, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Українська кандидатура.

В „Свободі" з дня 25. квітня б. р. була поміщена новинка про кандидатуру п. Малицького, тутешнього адвоката, на стейтового сенатора. Подібних новинок було вже кілька в американських та інших місцевих часописах.

Ми дуже раді, що маємо між собою такого українського інтелігента і нашого прихильника, що може стати стейтовим сенатором. Але щоб так сталося, треба крім утіхи занятися також пропаґандою між горожанами інших народностей, щоби і вони віддали голоси на п. Малицького, бо нас самих українців, на жаль, замало. Отже треба, щоб кожний і кожна придбали бодай 5 до 10 голосів. А тоді можна буде сподіватися побіди. Памятаймо, що й інші народности працюють для своїх кандидатів.

Можливо, що знайдуться такі, що не є з п. Малицьким політичними однодумцями. Може ще є які заміти. Та тут все те не повинно мати місця. Ми вибираймо п. Малицького як щирого українця, котрий хоче повести ширшу пропаґанду для українського народа, що хоче видвигнути наше імя і допомогти нашим людям. Всі управнені до голосу повинні голосувати на п. Малицького дня 12 травня б. р. І треба припильнувати всіх будок, де відбувається голосування, як теж треба давати картки з іменем п. Малицького іншим горожанам, як ідуть до голосування.

На демократичнім бальоті буде 16 кандидатів на стейтових сенаторів. Не буде на нім ні одного українця, ані прихильника українців. З тих 16 має бути вибраних 6 кандидатів. Ми памятаймо, що маємо голосувати на п. Малицького.

Не забудьте отже на день 12. травня і віддавайте свої голоси на п. Малицького. Припильнуйте, щоби і інші також так голосували.

Горожанин.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Підготова вистави опери „Запорожець за Дунаєм".

В нашій громаді будемо мати нагоду побачити на сцені оперу „Запорожець за Дунаєм". Деякі громадяни не вірять у це, бо, мовляв, деж таке, щоб таку оперу було можливо виставити в Пасейку. Отже таким даємо до відома, що дійсно цю оперу підготовляє хор ім. Лисенка при укр. прав. церкві й поставить її власними силами ще цього місяця, травня. Підготова хорів, сольових роль і орхестри йде вже від довгого часу і є надія, що опера випаде як слід. Завважити годиться, що в головних ролях виступлять самі свої сили, молоді, тут роджені члени хору ім. Лисенка, яких нераз уже мали ми нагоду бачити і чути на сцені в співах і в аматорських виставах. Хоч ці молоді люди не голосної слави артисти і співаки, то всеж це щирі і здібні, талановиті люди, які з власної охоти і волі присвячують свою працю для цеї найкращої української штуки, щоб показати громадянству, що „наша дума, наша пісня не вмре, не загине".

Коли буде вже проголошена дата вистави цеї штуки, треба, щоб усе громадянство заінтересувалось і прийшло побачити та почути цю невмирущу оперу Артемовського і з неї набрало віри, що скоро побачимо ми наш рідний край, де „верби й тополі похилі наші хижі оповили, плачуть, плачуть, нас там ждуть, дай же, Боже добру путь".

Громадянин.

БЕЗПЛАТНІ КУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ.

Цілу зиму майже в усіх американських містах та багатьох фармерських округах вела Адміністрація Поступу Праці (Пі Доблю Ей), спеціяльні курси для навчання дорослих. Освітню діяльність ведуть у звязку з місцевими зарядами освіти чи повітовими шкільними радами. Не тяжко довідатись про можливости та доступ до загального чи професійного вишколення, як теж промислового, від найближчих шкільних властей. По найбільших містах тим занимаються спеціяльні інформаційні осередки.

Поняття про обширні ріжнородні предложення під управою Поступу Навчання Дорослих можна набути з безплатних курсів, котрі влаштовано цеї зими в місті Ню Йорку. Для тих цілей вжито 350 осередків, а саме публичних шкіл, бібліотек, громадських домівок, тощо. Яких 75 тисяч мужчин та жінок користають з тих курсів, даваних приблизно 1,500 безробітними вчителями.

З десятьох точок програми найбільше записалось на торговельні курси. Крім навчання стенографії та книговодства той відділ веде курси оголошувань, рахунків, купецтва та розпродажу, каблевих кодексів, статистики, заграничної торговлі та інших предметів.

Останній відділ має ріжні курси, почавши від предметів початкових шкіл до вищого навчання чужих мов, а саме: французької, еспанської, німецької, італійської, російської, гебрейської, а дальше психольоґії та соціольоґії. Інші предмети включають розвиток мови та виголошування промов, кооперація, оцінки літератури та орієнтальне мистецтво.

Для мужчин і жінок у торговлі є спеціяльні курси направи авт, провід електрики, столярство, машинерія, декорація й малярство, теслярство, шиття та направа одягів, читання рисованих плянів, тощо. У жіночім відділі є курси навчання жіночої оздоби, шиття одягів на машині, варива та печива і виріб цукорків. В одним осередку навчають охочих мужчин способів варива.

ФЛІС.

— Чи ваша жінка господарна?

— Ще й яка! Нераз, буває, що вертаюся в 3 годині по півночі, а вона ще стоїть у сінях з мітлою...

Софія Яблонська.

КОМУНІСТИ ПІД МІСТОМ

Врешті я мала нагоду ближче познайомитись з китайськими комуністами. „Ближче" — це значить, що вони були недалеко від Юнан-Фу, а їх кулі свистіли зовсім близько хати. На щастя самих їх я не бачила. Европейці, що живуть в Китаю, це перші люди, на яких вони заспокоюють свою спрагу помсти. Нас усіх, без винятку, вони вважають за представників капіталізму, — за причину всього лиха, за вампірів, що живуть чужим потом...

Перша новина, яка привитала мене в Юнані, це похід комуністів на Юнан-Фу, столицю Юнану.

Ціле місто дивно заворушене, европейці затривожені, настрій воєнний. Наш губернатор ґенерал Льонґ-Ін рішив вислати назустріч комуністам своє військо... — хоч найтрудніше у виконанні цього рішення було догадатись, куди його висилати... Врешті після кільканадесятьох виміних телеграм юнанське військо пішло „назустріч комуністам"!

Цей факт трохи заспокоїв мешканців Юнан-Фу. Вони не сумнівалися, що зорганізоване військо візьме верх над „бандою розбишаків". Але цілий клопіт у тім, що „розбишаки" мали потрібну зброю, — окрім рушниць свою непохитну віру і свій неймовірний сприт. Згодом виявилося, що ці телеграми, які діставав наш губернатор про місце їх побуту надавали самі комуністи. Вони знали тайну шифрованої азбуки, мали свої висильні апарати та трохи повсюди своїх шпигунів і партизанів. Дотого наш губернатор дістав телеграму від самого Чіян-Ґай-Ши, що доганяв ззаду комуністів, „з наказом", щоб йому післати якнайбільше війська на поміч. Про те, що й ця телеграма була фальшива, ми дізналися, трохи запізно, аж тоді — коли комуністи „якимось чудом" знайшлися сорок км. перед містом, — і саме тоді, коли ціла юнанська армія шукала їх під границею Квай-Чеу. Неважко увидіти собі паніку.

Ми, всі европейські жінки, опівночі дістали наказ евакуації, себто збірки на двірці в четвертій годині рано, звідки перший поїзд мав відвезти нас до Тонкіну. Спершу я відмовилася покинути свого чоловіка і втікати, але як дістала занадто ввічливого листа від консуля рішила трохи змінити свою постанову, та щоб не утруднювати справи консулеві і тимсамим не наражувати ситуації свого чоловіка — я пішла на двірець. Хоч, — це не перешкодило мені зараз на першій стації висісти з поїзду і вернутися назад піхотою. Від того дня я ховалася в домі свого мужа, — тоді коли мене шукала поліція і вже почали вважати мене за першу жертву комуністів. З тої хвилі моє зникнення з поїзду далі лишився для всіх незрозумілою тайною. Приятелі мого чоловіка, які часто заходили до нього на наради, співчували з ним, потішали як могли, — та трохи дивувалися, що його „роспука" така слаба.

В той час місто зброїлося, серед вулиць будували загороди, здовж ріки ставили загони із мішків, повних землі, та в мурах кожного дому вибивали діри на рушниці. І це все в темпі алярмового поспіху. По височезним мурі міста ходила патруля, а на вежах поставлено скоростріли та малі гармати. Хоч найбільше бракувало до оборони міста самих вояків, що всі відійшли на заклик Чіянґ-Ґай-Ши. Їх заступали „добровольці" та бойскавти.

Мені надоїло безділля в заточеннім домі. Перебравшися за китаянку, яку болять зуби, я пішла на місто, де спокійно могла оглядати всю цю незвичайну підготову.

Китайці, як муравлі, билинка по билинці, за один день з безборонного міста зробили малу фортецю. Лишилося тільки чекати на комуністів та рахувати на щастя, щоб бодай одна правдива телеграма дійде до штабу Чіян-Ґай-Ши або до юнанського війська, що десь вганяє за тінню комуністів, хоч ці останні одним етапом можуть бути під Юнан-Фу.

Цієї самої ночі два місіонарі, що втекли із свого містечка, повідомили нас про те, що комуністи заняли вже Тан-Чау. Це означало, що на другий день вранці вони можуть бути в Юнан-Фу, — та ще тої самої ночі можуть перервати залізничу комунікацію з Тонкіном... Опісля три тутешні консулі, представники европейських держав, скликали тільки раду з наміром негайно вислати до Тонкіну поспішний поїзд для решти европейців, що ще залишилися на своїх місцях в Юнан-Фу. Але цей проєкт упав більшістю голосів. Пустити поїзд вночі на непевний шлях і живцем впасти в пастку комуністів... — краще вже зібратися в будинку шпиталю та боронитися до останнього.

Над ранком мій чоловік приніс мені це рішення з явним невдоволенням.

— Уяви собі — говорив він з запалом — місіонарі розповідають, що між ними є більше як дві тисячі китаянок. Жінок відважних як тигриці, відважніших за чоловіків. Їх військо робить по пятьдесять км. удень і коли хто з них впаде з немочі або хороби, то він сам домагається кулі визволення. Трапилося, що кілька з них попало живцем в руки влади, але жадні тортури не витягнули з них одного звука, — хіба останній стогін. Та найприкріша річ, — докинув він трохи сумовито, — що я мушу на заклик йти у шпиталь з рушницею на плечах, а тебе тут лишити саму.

— Ні! Я не можу йти туди сам, хіба що ти підеш зі мною, — закінчив він.

— А потім?

— Потім? Байдуже.

— Ні! Не слід здавати зброю так легко. Потім ти мусів би відповідати перед владою за мою самоволю. Не забувай, що жінка у вас не є відповідальна за свої вчинки... Зате в мене є інший плян. Пиши зараз листа до консуля, що тебе саме повідомили, що я знаходжусь у Чен-Конґ-у, де лежу поважно хора або ранена. Ти, розуміється, негайно підеш туди за мною... Ти поїдеш і не вернешся — а за той час ми якнайспокійніше почекаємо на комуністів дома.

Ми так і зробили і від тої хвилини не могли ані кроком рушитися поза поріг нашої кімнати, а навіть приставили драбину під горище на випадок необхідної втечі. З горища ми могли по линві зїхати просто до пивниці і звідтам через склад дерева дістатися до хати нашого вірного слуги. Тільки одного ми не передбачили. Що затривожений „нашою відсутністю" консуль захоче боронити наш покинутий дім перед можливим грабунком. Над ранком у наші ворота застукали прикладом рушниць. Ми були певні, що це вже комуністи та навіть не дивувалися, що вони так спокійно заняли місто. Щойно наші слуги, вірні наказові не відчиняти, прибігли за порадою і пояснили нам, що це поліція прийшла боронити наш дім. Виходу жадного не лишилося, треба було втікати і відчинити перед жовнірами „порожню хату". У домі нашого слуги ми стали докладніше розглядати цю непевну ситуацію. Вона була досить складна.

По відкриттю нашої невинної змови, французький консуль міг би вважати мого чоловіка за дезертира, що відхилився від своїх обовязків „у такій поважній хвилині" і т. д. З огляду на становище мого чоловіка це було неможливе, ну й зовсім непотрібне. Тут ще раз помогла моя жіноча хитрість. Я зажила пігулку опію і мій муж повіз мене з усіма проявами хороби у шпиталь — фортецю. Він привіз мене хору з Чен-Конґу і в такім випадку лікар не міг відмовити мені місця у шпиталі. Якби не ця пригода то я ніколи не булаб зазнала приємности бути єдиною жінкою у товаристві геройського настроєних чоловіків. Які вони тоді услужні, ввічливі, — які стають небуденні... Навіть консуль вибачив мені „цю мою нову пригоду" та повірив у те, що на стації в Чен-Конґу мене справді якийсь китаєць витягнув за руку з поїзду... побив пястуками та сполоханий чиеюсь появою втік... Хоч маю вражіння, що консуль тільки наполовину повірив мені, бо ще й досі старається виснити справу і шукає сліду того китайця, якого „докладний" опис я йому дала. Не тільки, що китайця не знайшов, а навіть не вдалося йому добути хочби одного свідка поміж пятнадцятьома жінками, які тоді їхали зі мною в тім самім вагоні. На моє щастя, ніхто не тямить хвилини, коли я зникла з поїзду, — та на моє лихо ніхто не бачив жадного китайця в поїзді, ні перед нашим вагоном... Одинокий вихід для консуля це повірити мені, хоч він від початку нашої знайомости вже нераз мав поважні підозріння щодо моєї слухняности його наказів.

Того самого дня на нашу дільницю, що стоїть над рікою, поза мурами обороненого міста, впали перші стріли комуністів.

Радіо з Юнан-Фу невпинно розсилало алярмові телеграми про присутність комуністів, хоч на них не було жадної відповіді. Це починало бути правдивою загадкою. Найповажніше з цілої ситуації було те, що для нікого не було тайною, що комуністи були під містом, хоч ніхто не міг їх побачити ані дізнатись, яка в них сила. Вони наближалися малими групами, повзучи по землі під китицями із зелених галузок, якими вони обвивали свої широчезні капелюхи. Тільки стріли зраджували сям-там їх присутність. У місті почалися заворушення. Кожної хвилини ми були приготовані на те, що місцеві комуністи злучаться із своїми та зачнуть наступ ззаду, себто з середини міста.

На вулицях ні живої душі, тільки від часу-до-часу видно відділи жовнірів, що чомусь біжать з одного на другий кінець міста. Вони видно шукали, де могли, невидних комуністів, та що не знаходили автентичних, забирали кожного, кого зустріли на вулиці. — („Назустріч").

ЧИ СТАРАТИСЬ ПРО ГОРОЖАНСТВО?

(Перша з черги тижневих статтей про це важне питання).

Підчас теперішньої сесії конгресу у Вашингтоні поставлено пропозицію, щоб усіх чужинців допортувати зі Злучених Держав. На сторінках преси та на радіо закидують чужинцям, що вони винуваті за безробіття. Їм накидують відповідальність за злочини в цьому краю. Словом, чужинець винен за всі суспільні й економічні лихоліття в Америці.

Ці напади тревають далі. Вони збільшують тревогу та неспокій не тільки серед чужинців, але теж їх родин та американських приятелів. Чи може бути допускальне, щоб нащадки тих імігрантів, котрі будували Злучені Держави, справді пропонували виселити поза границі цього краю теперішніх імігрантів, тисячі мужчин та жінок, котрі ще не вспіли набути горожанство, забираючи від них працю та нищачи їх родинні вогница?

Виглядає цілком природньо, що в тяжких часах присутність значного числа чужинців мусить бути зненавиджена деякими людьми. „Хай вони забираються звідси", так говориться. „Ми маємо досить своїх клопотів. Якби було допущено менше імігрантів, було би більше праці для горожан". Таке відношення до „чужинця" не має границь у Злучених Державах. По всьому світі сьогодня чужинець непожаданий та ненавиджений. Час від часу приходять відомости з ріжних країв про тісніщі обмеження відносно чужинця. Ті самі закиди, а саме безробіття, получене з підозрінням до чужинця, лежить у корінні протичужинецької агітації.

Хоч ця агітація у Злучених Державах спричинила чимало зацікавлення та страху, з чого виросла пропозиція депортувати всіх чужинців, треба сподіватися, що подавляюча частина американського народу таких плянів ніколи не одобрить. Масова депортація противна всякому людському поняттю та справедливості. Це не тільки жорстокість, але й глупота. Виселити з краю міліони громадян та кинути жінки і діти на шлях публичної допомоги, в нічім не причиниться до поправи економічних відносин.

Хоч цей депортаційний рух є причиною безнотрібної жури, то всежтаки послужив одній цілі. Це звернуло теж більшу увагу на питання горожанства та заставило пять міліонів чужинців у Злучених Державах запитати себе: „Чи повинен я стати американським горожанином?

Багато тисяч негорожан вже сьогодні застановляються над правою своєї державної приналежности. На це питання кождий чужинець повинен собі відповісти. Ширша дискусія за і проти поможе читачам розвязати це трудне питання: „Чи стати ситизеном?"

Наступна стаття на ту тему буде дискусійна. Дальші дописи будуть обговорювати вплив горожанства на працю, допомоги, доступ до урядів, суспільне обезпечення, охорону культурних надбань, право голосу, депортацію, родину та подібні теми.

ЯПОНЕЦЬ ЗАКИДАЄ ЯПОНЦЯМ, ЩО ВОНИ НЕОРИҐІНАЛЬНІ.

Що каже Ньозекаї Ґазекава? — Захід і душа японського народу.

Японський публіцист Ньозекаї Ґазекава помістив у токійському часописі, що виходить анґлійською мовою п. н. „Контемпорери Джепен", повчальну статтю про „Інтелектуальні (духові) недомагання японців". Подаємо тут найцікавіші виїмки тієї статті.

Часто кажуть, що японський нарід у життю практичний. Коли взяти під увагу, скільки японці переняли від інших народів, і то століттями, тоді тяжко збити це твердження. Ніщо так не дивує в японській історії, як скорість, із якою японці вміли перейняти елементи китайської культури для потреб свого життя.

Доволі згадати, що Японія привезла з Китаю риж і шовк і що від китайців навчилася, як це плекати чи пак виробляти. Ба, Японія взяла від Китаю важні життєві елементи, які, щоправда, асимілювала, а всеж вони заховали характер країни, з якої походять.

Буддійська релігія, яку також перейняли японці від Китаю, довгий час постійно й нероздільно впливала на буденне життя японського народу. **Словом, нема ніодної ділянки прилюдного життя, в якій не булоб чогось позиченого від чужини.** Розуміється, що японці мають і деякі свої погляди та звичаї, що є вислідом їх власної народньої еволюції, як нпр. одіж.

Це кімоно, себто давня японська одежа, бо теперішні японці носяться по европейськи. В будівництві японці також заховали свій традиційний стиль, хоч державні будинки ставлять у чужому стилі. Вистарчить і недовго приглядатися до японського життя, щоби ствердити, що японці перевищують усі інші народи в запозичуванню чужого.

Під духовим оглядом японцям зовсім недостає оригінальности. Одначе те, що японці в нашому столітті неспосібні створити щось маркантно своє (як у духовій так і в практичній царині), не мусить іще значити, що їм недостає культурної оригінальности. Ця їх недостача дасться скорше пояснити тим, що японці мусіли довго й інтензивно переробляти те, що позичали в чужинців.

Так дуже хочуть присвоїти собі якнайбільше чужого, — каже Ньозекаї — що я одного дня підчас викладу в університеті спитався, що на ділі є японського в усій тій університетській праці? І я мусів признати, що одиноке японське тут — це студенти. Все інше запозичине в чужини.

Японці виховуються та вчаться при таких умовинах і нині мало є їх таких, що можуть заховати свою традиційну культуру, яка — щоправда — вийшла з китайської, та всеж вона має свої азійські прикмети. Довгий час японці показалися дрібними приймати чужинну культуру та глибоко змінювати свої обичаї.

Як це все пояснити? Можна пояснити це лише великою недосконалістю, яка дивує всіх тих, що знають японську цивілізацію. Ця недосконалість є в цьому, що **японський нарід у дійсности не асимілює духових елементів, які запозичив від західної цивілізації, а навіть і тих елементів, які змінюють життя під зовсім матеріяльним оглядом.** Це значить, що власне і позичене існує в Японії одно побіч одного, одначе не змішується разом. Ба, подеколи одно й друге є в антаґонізмі.

Наприклад таке: І в найбагатшій японській хаті, в такій, яка приняла багато від західньої цивилізації, стоїть окремо попри японську обстанову й зовсім европейська обстанова. Вона відділена й ніхто навіть і не пробує перемішати її, перескладати.

Або другий примір: На заході студіюють грецьких і римських старинних клясичних письменників, щоби їх асимілювати. В Японії ніколи не студіювали їх з такою метою.

EAGLE REGALIA CO.

Виробляє:

ПРАПОРИ, ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ, ЛЕНТИ, ВІДЗНАКИ, СТЯЖКОВІ ВІДЗНАКИ, БРАТСЬКІ ПЕРСТЕНІ І ПЕЧАТКИ.

Коли ваше братство, товариство чи сестрицтво хоче бути вдоволене, хай пішле нам замовлення на пробу.

Катальоги, іформації і пробні взори вишлемо Вам на ваше жадання БЕЗПЛАТНО.

298 BROADWAY. NEW YORK, N. Y.

ДАЙТЕ АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ:

THE UKRAINIAN QUESTION

AND ITS

IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN

by LANCELOT LAWTON (London)

яку щойно надіслано з Анґлії. Ціна з пересилкою 50 центів.

Замовляти:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УВАГА: Брошура та надається найкраще для наших політичних Клюбів, як теж для ужитку молоді та всіх тих, що хотілиб представити Американцям українську справу коротко, ядерно й зрозуміло. Є там теж подані ті міжнародні постанови, що відносяться до українських поневолених земель.

РЕҐУЛЬ.

(З українського часопису для молоді „Шлях Молоді").

Римська історія подає нам багато прикладів великого геройства, що виробилось у римлян через безупинні війни, що їх вони вели віками із цілим знаним їм світом. У римлян хоробрість сталася прикметою так необхідною всякому чесному горожанинові, як і сама чеснота, чого доказом спільна в їх мові на ті обидві прикмети назва „віртус". Томуж нічого дивуватися, що там люди цінили добро загальне вище ніж своє життя, що його нераз радо жертвували, коли цього домагалося добро держави.

Одним із славних римських лицарів був Реґуль, що його вислав був сенат з великим військом здобувати город Картаґіну. Але той похід не повівся Реґулеві; його військо картаґінці розбили, а його самого взяли в полон.

Чимало літ прожив Реґуль у картаґінській неволі і чимало лиха зазнав, а римляни і картаґінці все ще воювали. Аж ось на 15-тім році війни римляни взяли верх і картаґінці постановили просити мира та виміни полонених. У тій цілі вирядили вони послів у Рим. З ними післали Реґуля та зобовязали його, щоб намовляв своїх земляків до згоди з картаґінцями, але коли згоди не буде, щоб назад вернувся в неволю. Реґуль склав присягу, що вернеться, і післанці поїхали.

Коли картаґінські посли приїхали у Рим, зійшовся римський сенат на нараду, щоб вислухати їх. Покликано й Реґуля. Посли предложили синатові жадання картаґінців і для заохоти до згоди вказали на Реґуля, кажучи:

— Від вашого рішення залежить життя або смерть хочби оцього вашого лицаря.

Тоді вчинився між сенаторами великий заколот: одні стояли за згоду, інші домагалися дальшої війни. Ніяк не могли згодитися. Врешті звернулися до Реґуля із запитом:

— Скажи нам, пане брате, що радиш ти! Ти був там, знаєш їх силу і силу нашу, від тебе ждемо ми певної ради.

Всіх очі підвелися на старця й у салі стало тихо. Реґуль встав, кинув погірдливим поглядом і промовив сміло:

— Жадаєте від мене, панове сенатори, певної ради, отже скажу вам щиро: Недовго вже судилось пишатися Картаґіні! Війна забрала в неї стільки грошей і людей, що годі їй уже дальше воювати з нами. О, незабаром Риме, ти люба дорога Вітчино, скориш собі тих крамарів несититх! Рим пануватиме й на землі й на морі!

Картаґінські посли остовпіли здива.

— То отак каже, думали вони, той Реґуль, що мав намовляти римлян до згоди!

І сенатори слухали його, впяливши очі в його палкий погляд. Коли скінчив, усі закричали:

— Не буде згоди! Смерть Картаґіні! Смерть ворогам!

Посли стояли ні в цих ні в тих. Як трохи втих гамір, Реґулеві приятелі, жінка, діти почали благати його, щоб не вертався до Картаґіни. Але він сказав:

— Слово повинно бути міцніше від муру!

і поїхав у Картаґіну.

Римляни розповідали потім, що Картаґінці покарали Реґуля страшенними муками; але він ні трохи не жалував свого вчинку, бо його кріпила й тішила думка, що він не марно загубив свій вік. Він умирав за рідний край і за його славу.

Д. М.

— Чуєш, Коцюбанський, ти тому рік позичив собі в мене десять долярів на тиждень і до нині нічого не віддав мені. Ти певно вже про те забув?

— Де там, це мій найгарніший спогад.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

З коляди на визвольну боротьбу.

Клівленд, Огайо. Відділ ОДВУ і МУН ч. 8. Колядували: Михайло Когут, Іван Филипів, Володимир Форемний, Іван Попович, Максим Лазута, Микола Декан, Іван Бдзіль, Михайло Яцишин, Осип Труш, Іван Сарахман, Катерина Любінська, Марія Бойко, Марія Ціхоцька, Микола Бобечко, Іван Сподар, Михайло Сентій, Григорій Швагуляк, Степан Кравчук, Анна Павлина, Степан Федик, Анастасія Шмагала, Марія Шмагала, Микола Неленьо, Оліяр, Дм. Дарош, Іван Бец, Григорій Кукіз, Іван Савчак, Микола Юрочко, Анна Яцишин, Анна й Анастасія Труш, Марія й Анна Голубець, Марія Лев. Жертвували по $3: Б. Пацьорка, М. Зузик, П. Лемещук, В. Чайківський; по $2: Марія Рурич, А. Когут, М. Стельма, Ірина Райтер, М. Сорочак, О. Федик, Дм. Шмагала, М. Головець, О. Труш, А. Барбер, А. Юзва, Н. Павлюк, Л. Котович, Ю. Гірняк, В. Дарваль, Н. Декан, С. Семенюк, О. Карламаш, І. Мазур, В. Бзовий, І. Бзіль, Я. Павлина, С. Єдинак; по $1.50: Й. Хміль, Т. Турчик; по $1: І. Білінський, Т. Сандеґа, М. Притуляк, П. Толочкевич, М. Кривий, Катерина Мораль, Марія Лазута, І. Маринчак, М. Юрдиґа, В. Мохнач, Т. Кальмук, М. Пискливий, І. Пачковський, О. Яворський, О. Шалапій, М. Дольний, Т. Дубий, А. Кравчишин, І. Цьомик, І. Вівчаровський, І. Ґніт, О. Шелеста, М. Римар, Ф. Костів, М. Махно, І. Клим, Д. Токар, І. Сарахман, І. Колода, М. Шустановський, В. Кобилянський, І. Улан, Н. Зарічний, М. Меречко, Б. Овад, І. Базар, Д. Загута, А. Бривка, В. Піндур, С. Сухарик, М. Свірчак, Катерина Момрич, С. Ломиш, М. Петрівський, П. Липян, Г. Конет, Н. Страп, В. Кедьо, І. Волянський, І. Івахів, С. Пелех, Катерина Сарахман, В. Сарахман, І. Білецький, Ю. Наконечний, С. Смик, М. Вербинський, І. Марінчак, Д. Країло, Д. Бандура, І. Ліско, Ю. Коваль, П. Полевчак, М. Садо, О. Ґодованський, В. Сенюк, І. Робарецький, Т. Данилович, Н. Пекний, Б. Савка, М. Ґнітецький, І. Самсон, Т. Левицький, Д. Занько $1.10, І. Занько, М. Бурко, П. Ячник, М. Горсій, І. Третяк, М. Лялючка, о. Запаринюк, Г. Лозинський, М. Паплик, І. Біґедзо, О. Ціхоцький, П. Свереда, С. Дмитрошевич, М. Семенчик, Т. Бобечко, М. Качковський, Параскевія Попович, М. Пантилимон, Д. Підгайний, В. Корпан, М. Полівка, Г. Стефаник, Д. Корінко, Т. Буківський, Ю. Угрин, О. Малицький, М. Скавронський, Г. Славута, Г. Павлюк, Н. Сарахман, М. Маковський, І. Галущак, Й. Качмарик, В. Сутильницький, С. Котович, О. Ґоїк, К. Карабин, П. Різун, Д. Волянський, Н. Стрибицький, М. Колодій, Н. Чобінська, В. Форемний, М. Розоміло, В. Яцишин, Н. Ковтолюк, А. Іваночко, Гр. Брикайло, І. Коберський, І. Добромильський, А. Каплин, В. Кузир, Т. Папа, І. Филипів, С. Парасюк, Пантилимон, М. Олексин, І. Бусько, І. Пелип, С. Підзирайло, Т. Федорчак, Г. Василь, І. Жандерський, І. Мельничук, М. Романюк, Катерина Пилип, Анастасія Куривку, М. Когут, І. Попович, Анна Гевусь, Іван Сподар, П. Чайка, Стефанія Задерецька, Марія Шело, Сіка Кузьма, М. Гаврилюк, В. Карпинець, О. Пivоварник, В. Сіка, С. Жеруха, Т. Кореновський, д-р Михаленко; Т. Прийма 75 ц.; по 60 ц.: О. Філь, Й. Шеремета; по 50 ц.: Анна Зирран, В. Сенета, А. Боґус, Д. Біґановський, П. Чорний, С. Біґановський, Й. Гульвей, М. Лев, М. Сподар, М. Сентій, Анна Мельник, М. Баюн, П. Ґавронський, пані Красна, Лазірко, Усадчук, В. Волошин, Павловський, П. Лежан, П. Камінський, П. Лемещук, Катерина Брощко, Юлія Якубек, А. Даткевич, Катерина Кравець, Марія Гавляк, В. Третяк, Б. Ґвоздик, Бахаровський, Морозович, В. Волянський, Д. Клипак, І. Улан, Т. Добуш, Г. Соляр, П. Дарош, О. Тихий, Ірина Тиха; по 25 ц.: Н. Н., Катерина Щубеляк, Й. Стойка, Анастасія Небожук, Гаврилишин. — Разом зібрано на визвольну боротьбу $237.10.

Всім жертводавцям щира подяка. Також складаємо подяку Іванові Бзілеві, Михайлові Когутові й Миколі Бобечкові, що безкорисно возили своїми машинами колядників і тим причинилися до успішного переведення збірки.

Оборн, Н. Й. Відділ ОДВУ ч. 14. Колядували: Іван Коковський, Григорій Каганяк, Евдокія Олійник, Анастасія Каганяк, Анна Коковська, Михайло Курій, Іван Король. Жертвували по $2: о. Степан Побуцький; по $1: Іван Коковський, Тов. Запорозька Січ, Клюб св. Миколая, Мих. Курій, К. Боґнер, С. Мриґлут, Г. Мулик, З. Курочка, М. Яхвак, Д. Правак, А. Шварик, В. Нусь, Т. Ждан, М. Ґловацький, Т. Кльоп, М. Ґрубий, І. Ґумецький, Т. Олійник, М. Савран, В. Гуменний, О. Проців; по 50 ц.: В. Борачок, Д. Хомик, Е. Чайка, Г. Каганяк, Г. Орищин, С. Зицьвяк, П. Шевчик, М. Феґа, О. Мільчаковський, Р. Мозола, О. Сливка, Е. Саварин, М. Вільчинський, Д. Федичканин, І. Віцентий, Д. Скомський, А. Двораківський, Ю. Маркол, В. Лучка, А. Рочій, О. Наньківський, К. Спін, І. Голиборода, І. Король; по 25 ц.: Ст. Батько, І. Мазур, П. Воробець, Дорка Ктитор, Й. Цінкевич, О. Фліс. — Разом заколядовано $36.50.

Бронкс, Н. Й. Відділ ОДВУ ч. 22. Колядував В. Найдан. Жертвували по $5: С. Ковбаснюк, М. Притула; по $3: Юрко Сидор; по $2: Ярема, В. Андрусон; по $1: П. П. Рокіцька, Д. Крикливий, Сурма, Д. Ґула, Н. Синок, П. Дембіцький, В. Найдан, І. Король, П. Задорецький; по 50 ц.: Каличук, Т. Червоний; по 25 ц.: Н. Н., Д. Г. — Разом $27.50.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ старшої жінки до помочі в кухні при українській родині. Праця постійна зима і літо. Платня згідно з умовою. Зголошення посилайте на адресу: 101-4

STEPHEN SHUTKA,
R. D. 1, Great Meadows, N. J.

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемпвані річи. Пишіть по катальоґ до:
UKRAINIAN BAZAAR,
97 Avenue A, New York, N. Y.

ЩО ВАШ СОН ВОРОЖИТЬ?!
Який його нумер?
Найновіше пояснення снів з ТРОМА числами знайдете в новім українськім
СОННИКУ ЄГИПЕТСЬКО-ВАВИЛОНСЬКІМ.
Ціна лиш 30 центів.
Коли хочете мати цей новий сонник з ТРОМА нумерами, то вложіть до коверти 3 шістки, подайте свою адресу і вишліть до:
KULYNITCH PRINTING CO.,
418 East 9th St., New York, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ
Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болячі ноги, флєбітіс (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими европейськими методами без операції.
Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверги від 2 до 8.
ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ.
DR. BEHLA
ЕВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ
28 W. 89 St., New York City.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

Якийсь старий пан сидить у парку без черевиків, лише в скарпитках. Надходить поліцай і питається, чому це так.

— То сталося так, — пояснює той пан сумно. — Я купив собі черевики, вийшов зараз у них до парку та дуже мене тиснули. Тому я здіймив черевики та поставив їх біля себе. Надійшов якийсь юнак, а як дізнався, що я здіймив черевики тому, що мене тиснуть, сказав, що мені відміняє, щоби я лише дав йому адресу, де я купив. Тепер я жду на нього три години, та боюся, чи не притрапилося йому якесь нещастя, що його так довго нема.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(157)

Не хотячи посвятити своїх вояків, Тарзан приказав їм відступити так, щоб їх не досягали кулі. Тепер він приказав Томієві: „Давай ворогові багато до роботи нападами й погрозами. За годину машируй на фронт". Потім він дав знак бабунам іти за собою і пропав у лісі.

Він повів зручні звірята колом до стіни кратеру. Вони видрапалися на гору й добилися до скал, що стояли ззаду форту. Тимчасом очі ворогів були звернені на рухи Томія. Тарзан та його бабуни скочили на занятих мускетерів.

Тарзан схопив машиновий кріс та вирвав його з рук ворога. Бааліти були тепер головними жертвами вистрілів з цієї страшної зброї. Чорні втікали дико до виходу кратеру, а Тарзан, вважаючи Ґарета за винbackвника їх учинків, позволив їм утекти.

Але в утікаючій юрбі був і трусливий Ґершт бандитів. „Стій!" — закричав Тарзан. У відповідь на це заскочений Ґарето виняв револьвер. У власній обороні Тарзан потиснув на язичок кріса. Вистрілу не було. У крісі не було амуніції.